Monmouthshire Select Committee Minutes

Meeting of Pwyllgor Craffu Lle held at The Council Chamber, County Hall, Rhadyr, Usk, NP15 1GA with remote attendance on Dydd Iau, 11eg Gorffennaf, 2024 at 10.00 am

Councillors Present	Officers in Attendance
County Councillor Jane Lucas (Chairman) County Councillor (Vice Chairman) County Councillors: Louise Brown, Emma Bryn, Tomos Davies, Lisa Dymock, Jackie Strong, Laura Wright, Tudor Thomas, Peter Strong and Angela Sandles	Hazel Ilett, Rheolwyr Craffu Robert McGowan, Swyddog Polisi a Chraffu Pennie Walker, Rheolwr Cydraddoldeb a'r Gymraeg

APOLOGIES: Councillor Maria Stevens

1. **Ethol Cadeirydd.**

   Etholwyd y Cynghorydd Lucas - cynigiwyd hyn gan y Cynghorydd Dymock ac eiliwyd hyn gan y Cynghorydd Brown.

2. **Penodi Is-Gadeirydd.**

   Etholwyd y Cynghorydd Dymock - cynigiwyd hyn gan y Cynghorydd Brown ac eiliwyd hyn gan y Cynghorydd Davies.

3. **Datganiadau o Fuddiant**

   Datganodd y Cynghorydd Brown fuddiant nad oedd yn rhagfarnu oherwydd ei fod yn gwirfoddoli yng Nghas-gwent gyda Chysgodfa Nos Eglwysi Ynghyd.

4. **Fforwm Agored i'r Cyhoedd.**

   Siaradodd aelod o'r cyhoedd am y ddeiseb gyntaf a gyflwynwyd heddiw, ar adfer lloches nos yn Nhrefynwy.

   Darllenwyd llythyr gan aelod o'r cyhoedd gan y Rheolwr Craffu Hazel Ilett, ynghylch Lôn Goldwire yn Nhrefynwy. Yn dilyn trafodaeth gan yr Aelodau, cytunwyd i ofyn am ymateb ar y mater gan swyddogion a'r Aelod Cabinet – CAM GWEITHREDU

5. **Deisebau a dderbyniwyd - i argymell camau gweithredu i'r Cabinet:**

   - **6a Adfer lloches nos yn Nhrefynwy.**
   - **6b Newid defnydd eiddo manwerthu a masnachol gwag yng Nghanol Tref Trefynwy.**
   - **6c Cyflwyno system 'Cylch Ymgysylltu' a phroses brysbennu**

Yn dilyn trafodaeth, cytunodd y pwyllgor y dylid cyfeirio Deiseb 6a i'r Cyngor am ddadl lawn. Mae deisebau 6b a 6c yn gofyn am ymateb ysgrifenedig manwl gan yr Aelod Cabinet a swyddogion perthnasol o fewn 6 wythnos i'r pwyllgor a'r Deisebydd Arweiniol. – CAM GWEITHREDU

6. **<u>Cynllun Cydraddoldeb Strategol 23/24 Adroddiad Monitro - Craffu cynnydd y Cyngor.</u>**

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet Angela Sandles a Pennie Walker yr adroddiad ac atebwyd cwestiynau'r Aelodau:

Pwyntiau allweddol a wnaed gan yr Aelodau:

- Gofynnwyd a yw'r Cyngor yn bwriadu parhau i gefnogi prosiect iechyd meddwl gwledig Mind, gyda'r ffrwd ariannu wedi dod i ben ar 31ain Mai. – **<u>CAM GWEITHREDU: swyddogion i ddod yn ôl gyda chynlluniau ar gyfer y flwyddyn nesaf</u>**
- Dywedodd aelod fod siaradwyr Cymraeg yr awdurdod yn parhau i fod ar eu colled o ran gallu sgwrsio yn eu hiaith gyntaf wrth ymwneud â'r Cyngor, a bod Sir Fynwy ar ei hôl hi o'i gymharu ag awdurdodau eraill yn hyn o beth.
- Yn enwedig yn y sefyllfa lle byddai preswylydd yn galw gyda mater cymhleth, dadleuwyd bod angen i'r Cyngor wneud mwy o gynnydd o ran cael gallu mewnol yn y Gymraeg, yn benodol drwy recriwtio'n well.
- Ynglŷn â chyfleoedd gwaith i bobl anabl, gofynnwyd a oedd hyn yn cynnwys gweithio hyblyg a dewisiadau rhan amser.
- Awgrymwyd defnyddio'r nodweddion gwarchodedig gwirioneddol o'r Ddeddf Cydraddoldeb yn yr adroddiad yn lle termau generig megis rhyw a hil, a chynnwys y ddyletswydd economaidd-gymdeithasol hefyd.
- Gofynnwyd faint o sefydliadau dyled sydd wedi cael eu cefnogi gan y Cyngor i oresgyn anghydraddoldebau o ran mynediad at ffyniant economaidd ac ymdrin â thlodi plant.
- Pwysleisiwyd pwysigrwydd peidio â datblygu hierarchaeth o nodweddion gwarchodedig a'u hystyried i gyd yn gyfartal.
- Croesawyd rheolwr Cydraddoldeb a'r Gymraeg newydd a diolch iddi am y gwaith y mae'n ei wneud dros yr anabl.
- Cynigiwyd bod sefyllfa Aelodau o deuluoedd y lluoedd arfog a chyn-filwyr yn cael ei gynnwys mewn gwaith cydraddoldeb yn y dyfodol, yn benodol mewn asesiadau effaith integredig.
- Gofyn, fel Cyflogwr Hyderus o ran Anabledd, beth rydym yn ei wneud i gyrraedd Lefel 3.
- Holwyd am gynlluniau'r dyfodol ar gyfer y fenter Adeiladu Teuluoedd Cryfach.
- Gofynnwyd pa rwystrau posibl a ragwelir wrth gyflawni'r cynlluniau a'r amcanion, a sut y gellir addasu'r cynllun mewn amgylchiadau heriol e.e. pandemig yn y dyfodol.
- Nodwyd pa mor bwysig yw hi i'r rhai yr effeithir arnynt gael mecanwaith i weld sut y bydd y cynllun hwn yn eu cefnogi, gan ofyn sut y byddwn yn derbyn adborth gan unigolion ar weithrediad y cynllun a monitro ei gynnydd.
- Mynegwyd pwysigrwydd meithrin perthynas dda rhwng y rhai sy'n rhannu nodwedd warchodedig, a chytuno na ddylai fod unrhyw hierarchaeth rhwng nodweddion gwarchodedig.
- Nodwyd bod annog pobl anabl i mewn i waith yn bwysig iawn ond er mwyn gwneud hynny mae angen cefnogi gofalwyr hefyd ond mae gwasanaethau cefnogol wedi eu torri, felly mae'n anodd iawn iddynt.
- Mynegwyd pryder bod gan Sir Fynwy boblogaeth sy'n heneiddio ac eto mae yna awydd tuag at wasanaethau digidol – ni ddylem adael pobl ar ôl, ac felly mae angen ffordd i bobl ryngweithio â'r Cyngor heb fod angen gwasanaethau digidol i wneud hynny. Mae angen ystyried y rhai sydd â nam ar y synhwyrau hefyd.

Crynodeb y Cadeirydd:

Rhoddwyd diolch i'r Aelod Cabinet a Pennie Walker am yr adroddiad ac am fynychu heddiw. Rydym wedi ymdrin â nifer o bwyntiau, sef nodweddion gwarchodedig, y symudiad tuag at gyfleoedd cyflogaeth i bobl anabl, adeiladu teuluoedd cryfach, monitro ac adrodd yn ôl ar yr hyn a ddysgwyd, gan gynnwys statws y Lluoedd Arfog, dim hierarchaeth ymhlith nodweddion gwarchodedig, cymorth i ofalwyr, cefnogaeth i Mind a chyllid parhaus, gwasanaethau digidol, a chynyddu gallu Cymraeg yr Awdurdod wrth gyfathrebu â thrigolion.

7. **Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol a Rhestr o Gamau Geithredu'r Pwyllgor Craffu Lle.**

Cytunodd y pwyllgor i newid amser rhagosodedig y cyfarfodydd o 10am i 2pm – CAM GWEITHREDU

8. **Cynllunydd Gwaith y Cyngor a'r Cabinet.**

9. **Cadarnhau cofnodion y cyfarfod blaenorol**

Gofynnodd Aelod am y fersiwn mwy cryno o'r cofnodion sy'n cael eu cynhyrchu. Ailadroddodd y Rheolwr Craffu, gyda thrawsgrifiadau llawn a recordiadau ar gael ar wahân, fod y cofnodion yn bennaf yn cyfleu bod y cyfarfod wedi ei gynnal, yn nodi unrhyw argymhellion neu gamau i'w cymryd, ac yn cofnodi'r hyn a drafodwyd - gyda'r cyfrifoldeb ar gasglu'r her gan yr Aelodau, yn unol â chais yr archwilwyr.

Cadarnhawyd y cofnodion, cynigwyd gan y Cynghorydd Dymock ac eiliwyd hyn gan y Cynghorydd Strong.

10. **Cyfarfod Nesaf: 24ain Gorffennaf, 2024 am 4.30pm.**

24ain Gorffennaf, 2024 am 4.30pm.

The meeting ended at **11.18 am**